Badanie cytologiczne – najbardziej popularne badanie przesiewowe związane z profilaktyką najczęstszego nowotworu złośliwego narządu rodnego – raka szyjki macicy, by miało właściwą wartość diagnostyczną i przyniosło kobiecie pożytek, wymaga spełnienia kilku warunków.

Winno być wykonywane u kobiety aktualnie nie krwawiącej, gdyż duża liczba krwinek czerwonych na preparacie cytologii tradycyjnej uniemożliwia ocenę cytologiczną. Podobnie jest też w przypadku dużych zmian zapalnych, które unieczytelniają obraz cytologiczny. Otrzymuje się wówczas wynik badania cytologicznego opatrzony komentarzem – nasilone zmiany zapalne, wskazane powtórzenie badania po leczeniu przeciwzapalnym. Tak więc pojawienie się objawów, mogących nasuwać przypuszczenie o istniejącym stanie zapalnym narządu rodnego winno stać się impulsem do wizyty u ginekologa, mającej na celu diagnostykę i leczenie zapalenia. Dopiero po jego wyleczeniu jest sens wykonać badanie cytologiczne.

Idealny moment cyklu do pobrania wymazu cytologicznego to 3-5 dzień od zakończenia krwawienia miesięcznego. Jeśli nie da się inaczej zaplanować wizyty, badanie można pobrać w innym momencie cyklu – cytolog jest w stanie znaleźć istotne nieprawidłowości. Lepiej postąpić tak, niż odłożyć wizytę u ginekologa na bliżej nieokreśloną przyszłość. Należy powstrzymać się od współżycia i irygacji dopochwowych przez 4 dni poprzedzające badanie. W czasie 7 dni przed badaniem nie należy stosować leków dopochwowych (wyjątkiem jest hormonalne przygotowanie do cytologii kobiety w wieku pomenopauzalnym i kobieta w ciąży przyjmująca zmikronizowany progesteron w postaci tabletek dopochwowych). Stosowanie dopochwowego pierścienia antykoncepcyjnego nie utrudnia badania i nie należy go wyjmować przed wizytą u lekarza.

Zabiegi higieniczne w przygotowaniu do wizyty należy ograniczyć od umycia okolic intymnych ruchami od przodu ku tyłowi z zastosowaniem stosownego żelu o kwaśnym odczynie.

W przypadku kobiety w wieku pomenopauzalnym w wyniku niskiego poziomu estrogenów we krwi dochodzi do zmian zanikowych w narządzie rodnym. Zmiany te dotyczą również jego błon śluzowych. . Dlatego cytologia pobrana u takiej kobiety bez specjalnego przygotowania, ze względu na dominację zmian zanikowych komórek nabłonka, ma znacznie zmniejszoną wartość diagnostyczną.

Przygotowanie polega na przyjmowaniu dopochwowo przez 10 dni na noc globulek

zawierających odpowiednią dawkę estrogenu i po jednodniowej przerwie (dzień 11) następuje dzień pobrania wymazu cytologicznego z szyjki macicy (dzień 12). Taki sposób przygotowania nosi nazwę próby Meigs'a.

Wyjątkiem od takiego przygotowania są kobiety, które mają przeciwwskazania zdrowotne do stosowania estrogenów oraz te, które wyjątkowo źle tolerują nawet ich bardzo małe dawki stosowane miejscowo.